**הָאֶמְצָעִית שֶׁבְּכַת שְׁנַיִם** – של הקטנות, גם כן **תִּשְׁתֵּרֵי** – תהיה מותרת להנשא, כיון שבודאי לא התכוין אליה האב, שהרי אם היה מקדשה היה מכנה אותה בשמה. ומכך שאמר רבי מאיר שהיא בכלל הספק, מוכח שמחלוקתם היא גם בכת אחת. מתרצת הגמרא, **הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, בְּשֶׁאֵין שָׁם** – בכת השניה **אֶלָּא** אחת **גְּדוֹלָה** וְאחת **קְטַנָּה**, ולכן אמר רבי מאיר שכולן אסורות, אבל אכן אם יש שם אמצעית אף היא מותרת, וכאביי. מוכיחה הגמרא, **וְהָכִי נַמִּי מִסְתַּבְּרָא**, שמדובר באופן שאין אמצעית בכת השניה, **דְּאִם אִיתָא דְּאִיכָּא** אמצעית, ואף היא אסורה מספק, **לִיתְנֵייהּ** – היה למשנה להזכירה בכלל הספיקות של האב, שיתכן שהיא המקודשת, אלא ודאי מדובר שאין אמצעית, ואם היתה אמצעית לא היתה נאסרת. מקשה הגמרא, **וְלַטַּעְמִיךְ**, שאמרת שאם האמצעית היתה אסורה היתה המשנה מפרשת זאת, אם כן **אֶמְצָעִית שֶׁבְּכַת הָרִאשׁוֹנָה** – של הגדולות, דְּבין כשקידש את ה'גדולה' ובין כשקידש את ה'קטנה', **וַדַּאי** אף לאביי **פְּלִיגָא וַאֲסִירָא לֵיהּ**, שהרי הכת הראשונה קרויה 'גדולה' לגבי הכת השניה, **וּמַי קָתָנֵי לָהּ** – וכי נכתבה במשנה, והרי אף שהיא אסורה לא נכתבה, ואם כן יתכן שגם האמצעית שבכת השניה אסורה מספק, ומכל מקום לא נכתבה במשנה. דוחה הגמרא, **הָכִי הַשְׁתָּא**, והרי **הָתָם** – לגבי הכת הראשונה **תָּנָא קְטַנָּה דִּידָהּ לְאִיפּוּרָא** – אמר התנא שהקטנה שבכת זו אסורה מספק, כיון שהיא גדולה מבנות הכת השניה, **וְמובן שהוּא הַדִּין לְהַהִיא דְּקַשְׁשָׁא מִינָּהּ** – שכל שכן למבוגרת ממנה, והיא האמצעית, שהיא אסורה. אך **הָכָא** – לגבי הכת השניה, הרי הקטנה מותרת, והגדולה אסורה, **וְאִם אִיתָא דְּאִיכָּא** – אם אכן יש בת אמצעית והיא אסורה, **נִיתְנֵייהּ** – היה לתנא לכתוב זאת בפירוש, כדי שלא נסבור שמדובר כשאין בת אמצעית, ואם היתה אמצעית היא מותרת, אלא ודאי מדובר במשנתינו כשאין אמצעית בכת השניה ולכן לא אמר התנא את דינה, אבל במקום שיש אמצעית היא מותרת, וכאביי.

מקשה הגמרא, **אָמַר לֵיהּ רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ לְרָבָא**, לאביי האומר שאין דרך לכנות את האמצעית ב'גדולה' או ב'קטנה' אלא בשמה, **וְהָא 'פֶּסַח'** – הנודר מדבר מסוים 'עד פני הפסח', **דְּכִי כַּת אַחַת דָּמֵי** – הרי אופן זה דומה לאופן שיש לאדם כת אחת של שלש בנות, שהרי כל יום ויום משבעת ימי הפסח הוא בכלל הספק אם היתה כוונתו אליו, וכמו שלגבי כמה בנות אמר אביי שאין אדם מכנה את בתו האמצעית ב'גדולה' אלא קורא לה בשמה, כך אין אדם מכנה את הימים האמצעיים של פסח כ'פני הפסח', כלומר ב'לפני הפסח', אף שכל יום הוא 'לפני' היום שאחריו, אלא מכנהו בשמו המפורש, **וּמכל מקום פְּלִיגִי** – אף בדין זה נחלקו רבי מאיר ורבי יוסי אם כיון שניתן לפרש את כוונתו לכל אחד מהימים, הוא אסור עד סוף הפסח, או שאין אדם רוצה להכניס עצמו לספיקות והוא אסור רק עד לפני הפסח, ומכל מקום מוכח שאדם מכנה אף את היום אמצעי ב'לפני' ואינו מכנהו דוקא בשמו המיוחד לו, והוא הדין שאדם עשוי לכנות את בתו ה'אמצעית' בגדולה או בקטנה, ושלא כדברי אביי. השיב רבא, **אָמַר לֵיהּ** לרב הונא, **הָתָם** – לגבי הנודר 'עד פני פסח', יתכן שלדברי הכל אין אדם מכנה את הימים האמצעיים ב'פני', וכשיטת אביי, אלא **בְּלִישְׁנָא דְּעָלְמָא קָמִיפַּלְגִי** – מחלוקתם היא בפירוש לשון בני אדם, **מַר** – רבי מאיר **סָבַר** שמשמעות הלשון 'עַד פְּנֵי הַפֶּסַח' היא **עַד קַמֵּי פִּיסְחָא** – עד לפני הפסח, ולכן כשהגיע פסח בטל הנדר, **וּמַר** – רבי יוסי **סָבַר** שמשמעות לשון זו היא **עַד דְּמֵיפְּנֵי פִּיסְחָא** – עד שיפנה הפסח ויעבור לגמרי, ולכן הנדר קיים עד סוף הפסח: משנתינו דנה באיש ואשה הבאים לפנינו, ואחד מהם טוען שהם נשואים והשני מכחישו, האם הוא נאמן, ולגבי מי הוא נאמן.

## משנה

**הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה קִדַּשְׁתִּיךְ** בפני עדים [ואינם לפנינו עתה], **וְהִיא אוֹמֶרֶת לֹא קִדַּשְׁתַּנִי**, נאמן האדם לגבי עצמו שקדשה, ולכן **הוּא אָסוּר בְּקָרוֹבוֹתֶיהָ** שהן אמה, אחותה, בתה ובת בתה כאילו היא אשתו. **וְהִיא** – אותה אשה, נשארת **מוּתֶּרֶת** אף **בְּקָרוֹבָיו** והם אחיו, אביו ובנו, אף שלדבריו היא אסורה בהם. אם **הִיא אוֹמֶרֶת** לאדם **קִדַּשְׁתַּנִי, וְהוּא אוֹמֵר לֹא קִדַּשְׁתִּיךְ**, אינה נאמנת לגבי **והוּא מוּתָּר בְּקָרוֹבוֹתֶיהָ, וְאילו הִיא** נאמנת לגבי עצמה **וַאֲסוּרָה בְּקָרוֹבָיו** כאילו היא אשתו. מביאה המשנה מקרים שלדברי שניהם היו קידושין, והנידון הוא מי המתקדשת, אדם שאומר לאשה **קִדַּשְׁתִּיךְ, וְהִיא אוֹמֶרֶת לֹא קִדַּשְׁתָּ אותי אֶלָּא** את **בִּתִּי**, הוא נאמן לגבי עצמו ולכן **הוּא אָסוּר בְּקָרוֹבוֹת גְּדוֹלָה** – האם, **וּגְדוֹלָה מוּתֶּרֶת בְּקָרוֹבָיו** כיון שאינו נאמן לגביה, והיא אינה נאמנת לא לגבי האיש ולא לגבי בתה, ולכן **הוּא מוּתָּר בְּקָרוֹבוֹת קְטַנָּה** – הבת, **וּקְטַנָּה** נשארת בחזקת פנויה **ומוּתֶּרֶת בְּקָרוֹבָיו**. אם האיש אומר לאשה **קִדַּשְׁתִּי אֶת בִּתֵּךְ, וְהִיא אוֹמֶרֶת לֹא קִדַּשְׁתָּ** את בתי **אֶלָּא אוֹתִי, הוּא** נאמן לגבי עצמו **וַאֲסוּר בְּקָרוֹבוֹת קְטַנָּה** – הבת, **וּמאידך הִקְטַנָּה מוּתֶּרֶת בְּקָרוֹבָיו**, כיון שאינו נאמן לאוסרה. וכן האשה לא נאמנת לאוסרו, ולכן **הוּא מוּתָּר בְּקָרוֹבוֹת גְּדוֹלָה, וּמאידך הִגְּדוֹלָה** נאמנת לגבי עצמה **וַאֲסוּרָה בְּקָרוֹבָיו**:

## גמרא

שנינו במשנה **הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה קִדַּשְׁתִּיךְ וְכוּ'** והיא אומרת לא קדשתני הוא אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו, היא אומרת קדשתני והוא אומר לא קדשתיך הוא מותר בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו:

מבארת הגמרא מדוע נכתבו שני הדינים: **וְצָרִיכָא, דְּאִי אַשְׁמְעִינַן** – אם היה התנא משמיע דין זה רק **נַבְּיהּ דִּידֵיהּ** – אצל האיש, היינו סוברים שהטעם הוא **מִשּׁוּם דְּנֶגְרָא** [ר' האיש], **לֹא אִיכְּפַת לֵיהּ** לשקר ולומר שקידשה, כיון שאף שיאסר בקרובותיה יוכל לישא אשה אחרת, **וּמִיקְרֵי [וְ]אָמַר** – יכול לקרות שיאמר כן אף שלא קידשה, ולכן אינו נאמן לאוסרה, **אֲבָל אִיהִי** – האשה, **אֵימָא, אִי לָאו דְּחָיְישִׁינַן לָהּ בְּדִיבּוּרָהּ** – אם לא היה ברור לה שהתקדשה לו, **לֹא חֲוַת אָמְרָה** – לא היתה אומרת כן ואוסרת את עצמה לכל העולם, וזו ראיה שדבריה אמיתיים, **וְלִיתְפַּר אִיהוּ** – ויאסר האיש **בְּקָרוֹבוֹתֶיהָ, קָא מַשְׁמַע לָן** שאף על פי כן אינה נאמנת לגביו: שנינו במשנה, **קִדַּשְׁתִּיךְ וְהִיא אוֹמֶרֶת וְכוּ'** לא קידשת אלא בתי, הוא אסור בקרובות גדולה, וגדולה מותרת בקרוביו, הוא מותר בקרובות קטנה, וקטנה מותרת בקרוביו: שואלת הגמרא: **הָא תּוּ לְמָה לִי** – למה חזר התנא להשמיענו שאין האשה נאמנת לגבי בתה, והרי כבר השמיענו שאינה נאמנת לגבי האיש. משיבה הגמרא, **אִיצְטְרִיךְ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמֵינָא** שכיון **שמְּדְאוֹרַיְיתָא הֵימְנֵיהּ רַחֲמָנָא לְאַב** – נאמן האב לומר שקידש את בתו, **מְהֵרַגְבָּנַן הֵימְנוֹהּ** – האמינו גם **לְדִידָהּ** – לאם על בתה, **וְתִיתְפַּר בְּרֵיהָּה** – ותיאסר בתה **בְּדִיבּוּרָהּ, קָא מַשְׁמַע לָן** שאינה נאמנת אפילו מדרבנן: שנינו במשנה, **קִדַּשְׁתִּי אֶת בִּתֵּךְ וְכוּ'** והיא אומרת לא קדשת אלא אותי הוא אסור בקרובות קטנה וקטנה מותרת בקרוביו הוא מותר בקרובות גדולה וגדולה אסורה בקרוביו: שואלת הגמרא: **הָא תּוּ** – דין נוסף זה **לְמָה לִי**, והרי כבר השמיענו התנא שאין אדם נאמן לאסור אחרים בהודאתו. משיבה הגמרא, כך היא דרכו של התנא, **שְׁאֵירֵי דְּתָנָא הָא** – אגב הדין הקודם, **תָּנָא נַמִּי הָא** – שנה גם דין זה, אף שאין בו חידוש.

**אִיתְּמַר** לגבי אחד הדינים במשנתנו, **רַב אָמַר כּוּפִין** את הבעל לתת גט, **וּשְׁמוּאֵל אָמַר 'מְכַקְשִׁין'** ממנו לתת גט. מבררת הגמרא, **אַהֲנֵיא** – על איזה מהמקרים שבמשנה נאמרה מחלוקת זו, **אִילֵּימָא אַרִישָׁא**, שהאיש אומר שקידשה והיא מכחישתו, לא יתכן לומר כן, שהרי לדבריהם היא צריכה ממנו גט והיא אסורה בקרוביו, ואילו במשנתנו **לָאו 'כּוֹפִין' אִיכָּא** – אינו חייב לגרשה, **וְלֹא 'מְכַקְשִׁין' אִיכָּא** – אין מבקשים ממנו לגרשה, ואינה צריכה כלל גט אלא היא מותרת בקרוביו. **אֶלָּא** נאמרו דבריהם **אַסֵּיפָא**, שאם האשה אומרת שהתקדשה לו נאמנת לאסור את עצמה כאשת איש עד שיתן לה גט. מקשה הגמרא, **בְּשִׁלְמָא** לשמואל **שְׁמַכַּקְשִׁין** ממנו לתת לה גט, **לְחַיֵּי** – מובן הצורך בבקשה זו, כיון שהוא לא

המשך בעמוד מב

חפץ בה, ובנתינת גט זה הוא מפסיד שנאסר בקרובותיה. **אֶלָּא** לרב **שִׁבּוּפִין** אותו לתת גט, **אַמַּאי**, והרי **אָמַר** – הוא יכול לטעון **לֹא נִיחָא לִי דְּאִיתְּסַר בְּקָרֵיבָתָהּ**, לא נח לי להאסר בקרובותיה, ואיני רוצה לתת לה גט. חוזרת בה הגמרא מהבנתה שרב ושמואל חולקים, **אֶלָּא שְׁמַעְתְּתָא** – דברי רב ושמואל **אַהֲדָדֵי אִיתְּמַר** – נאמרו יחד, לגבי המבואר בסיפא שאשה האומרת שהתקדשה לאדם מסוים נאסרת על כל העולם, **אָמַר שְׁמוּאֵל מְבַקְּשִׁין מִמֶּנּוּ לִיתֵּן לָהּ גֵּט** ולהתירה, ועל זה הוסיף **וְאָמַר רַב שֹׁאִם נָתַן אותו אדם גֵּט מֵעַצְמוֹ** ללא שביקשו ממנו, הרי זו הודאה שהיתה מקודשת לו, **וּבִּוּפִּין אוֹתוֹ לִיתֵּן לָהּ כְּתוּבָּה**, כדין אדם המגרש את ארוסתו.

מוכיחה הגמרא שזו כוונת רב: **אִיתְּמַר נַמִי, אָמַר רַב אַחָא בַּר אֲדָא, אָמַר רַב, וְאָמְרֵי לָהּ אָמַר רַב אַחָא בַּר אֲדָא, אָמַר רַב הַמְנוּנָא, אָמַר רַב** שבאותו מקרה 'בּוּפִּין ומְבַקְּשִׁין'. ולכאורה קשה וכי שייך שיתקיימו במקרה אחד 'תַּרְתֵּי' – שני דינים אלו, והרי הכפיה היא סתירה לבקשה, אלא ודאי **הָכִי קָאָמַר, מְבַקְּשִׁין מִמֶּנּוּ לִיתֵּן גֵּט** כדי **לְהַתִּירָהּ** אך אין כופים אותו, **וְאִם נָתַן גט מֵעַצְמוֹ בּוּפִּין אוֹתוֹ לִיתֵּן כְּתוּבָּה**.בסוגיא הבאה יבואר בפני כמה עדים על הבעל לקדש את אשתו [ומתוך כך תבואר גם משנתנו]: **אָמַר רַב יְהוּדָה, הַמְקַדֵּשׁ** אשה **בְּמֵעמד עֵד אֶחָד** בלבד, **אֵין חוֹשְׁשִׁין לְקִידּוּשָׁיו** אפילו **לְהַחמִיר**, והאשה נשארת בחזקת פנויה. **פָּעוּ מֵינֵיהּ מֵרַב יְהוּדָה, אם שְׁנֵיהֶם** – האיש והאשה **מוֹדִים** לדברי העד שהתקדשו, **מַאי**, האם החסרון בעד אחד הוא כיון שאינו נאמן, וכששניהם מודים לדבריו הוא נאמן, או שהחסרון הוא במעשה קידושין עצמו, שצריך להיעשות בפני שני עדים, ואין הודאתם מועילה. ורב יהודה היה משיב **לְפעמים אֵין**, שהיא מקודשת, **ולְפעמים לֹא**, שאינה מקודשת, **וְרַפְיָא בְּיָדֵיהּ** – היה דין זה רופף בידו. מביאה הגמרא את דעת שמואל בנידון זה, **אִיתְּמַר, אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל, הַמְקַדֵּשׁ** אשה **בְּעֵד אֶחָד, אֵין חוֹשְׁשִׁין לְקִידּוּשָׁיו, וַאֲפִילּוּ שְׁנֵיהֶם** – האיש והאשה **מוֹדִים** לדברי העד.

מקשה הגמרא: **אִיתְּמַר רָבָא לְרַב נַחְמָן** מהדין המבואר במשנתינו, **הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה קִדַּשְׁתִּיךְ וְהִיא אוֹמֶרֶת לֹא קִדַּשְׁתַּנִי, הוּא אָסוּר בְּקָרוֹבוֹתֶיהָ וְהִיא מוּתֶּרֶת בְּקָרוֹבָיו**, ויש לברר באיזה אופן מדובר, **אִי דְּאִיכָּא עֵדִים** שנתקדשה, **אַמַּאי מוּתֶּרֶת** האשה **בְּקָרוֹבָיו. וְאִי דְּלֵית דְּאִיכָּא עֵדִים** כלל, ואפילו עד אחד, הרי אף לדברי הבעל לא חלו הקידושין, שהרי לא היתה שום עדות, **וַאֲמַאי אָסוּר בְּקָרוֹבוֹתֶיהָ. אֶלָּא לָאו** מדובר שקידשה **בְּעֵד אֶחָד**, ולכן האיש שמודה לעדותו נאסר בקרובותיה, ומוכח שהקידושין חלים גם כשנעשו בפני עד אחד בלבד, ובלבד שיודו לדבריו. דוחה הגמרא, **הָכָא** – במשנתנו **בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּגוֹן דְּאָמַר לָהּ קִידַּשְׁתִּיךְ בְּפָנֵי פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי**, ולכן לדבריו חלו הקידושין בודאי, **וְהָלְכוּ לָהֶם** העדים **לְמְדִינַת הַיָּם** ואינם יכולים לבוא ולהעיד, וזהו הטעם שהאיש נאסר בקרובותיה.מקשה הגמרא: **אִיתְּיבֵיהּ**, מבואר במשנה בגיטין (פא.), **הַמְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ**, ואחרי הגירושין **לָנָה עִמּוֹ** בלילה **בִּפְונְדָּקִי, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים אֵינָהּ צְרִיכָה** לקבל **הֵימֶנּוּ גֵּט שֵׁנִי** מלבד הגט שהתגרשה בו, משום שאין חשש שחזר וקידשה, **וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים צְרִיכָה הֵימֶנּוּ גֵּט שֵׁנִי**. מבררת הגמרא, **הֵיכִי דָּמֵי, אִי דְּאִיכָּא עֵדִים** שבא עליה בפונדקי לשם קידושין, **מַאי טַעֲמַיְיהוּ דְּבֵית שַׁמַּאי** שאינה צריכה לקבל ממנו גט, והרי ודאי התקדשה לו. **וְאִי דְּלֵית דְּאִיכָּא עֵדִים** שהתקדשה, **מַאי טַעֲמַיְיהוּ דְּבֵית הִלֵּל** שהיא צריכה גט נוסף, הרי אין הקידושין חלים ללא עדים. **אֶלָּא לָאו** – בודאי נחלקו **בְּאופן** שיש **עֵד אֶחָד** על הקידושין ושניהם מודים לדברי העד, שלדעת בית הלל אפשר לקדש בפני עד אחד, ושלא כדברי רב נחמן. דוחה הגמרא, **וְלֵיטַעֲמֵיךְ** שמדובר במשנה כשהתקדשה בפני עד אחד, וכי המשנה מובנת, **אֵימָא סֵיפָא**, שם נאמר **וּמוֹדִים** בית הלל **בְּמקרה** שנִתְגָּרְשָׁה **מִן הָאֵירוּסִין** קודם שנישאו, **שֶׁאִם** התיחדה עמו **אֵין צְרִיכָה הֵימֶנּוּ גֵּט שֵׁנִי, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לִבּוֹ נֹחַ** [־ רגיל] **בָּהּ**, ואין חשש שבא עליה לשם קידושין, **וְאִי סַלְקָא דַּעְתָּךְ** שמדובר בשקידשה בפני עד אחד, ולבית הלל **עֵד אֶחָד מַהֵימַן**, **מַה לִּי** אם נתגרשה **מִן הָאֵירוּסִין וּמַה לִּי** אם נתגרשה **מִן הַנִּשּׂוּאִין**, והרי כיון שהעד נאמן עליה לקבל גט. מבארת הגמרא, **אֶלָּא הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּגוֹן דְּאִיכָּא** שני **עֵדֵי יִחוּד** שראו אותם מתיחדים בפונדק, **וְלֵיכָּא עֵדֵי בִּיאָה** שראו שבא עליה, **שבֵּית שַׁמַּאי סָבְרִי** שכשיש עדות על איש ואשה שהתגרשו וחזרו והתייחדו, **לֹא**

אַמְרִינָן שהֵן הֵן עֲדֵי יִחוּד, הֵן הֵן עֲדֵי בִּיאָה, כלומר, עדותם על היחוד אינה נחשבת כעדות על ביאה, ואין מצריכים אותה לקבל גט שני; וּבֵית הִלֵּל סָבְרֵי שכיון שהיו נשואים ורגילים זה בזה, אַמְרִינָן הֵן הֵן עֲדֵי יִחוּד הֵן הֵן עֲדֵי בִּיאָה, משום שברור לנו שאם התייחדו בא עליה לשם קידושין, וצריכה ממנו גט שני. ולפי זה מבוארת גם הסיפא של המשנה, וּמוֹדִים בית הלל לבית שמאי, שבַּוַּדַּאי אינה צריכה ממנו גט שני בְּאופן שנִתְגָּרְשָׁה מִן הָאֵירוּסִין, דְּאז לֹא אַמְרִינָן הֵן הֵן עֲדֵי יִחוּד הֵן הֵן עֲדֵי בִּיאָה, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לִבּוֹ שֶׁל הבעל נָּחָ ורגיל בָּהּ, ואין ראיה מכך שהתייחדו שגם בא עליה, ולפי הסבר זה במשנה אין להקשות על דברי רב נחמן.

חוזרת הגמרא לנידון של המקדש בעד אחד: אָמַר רַב יִצְחָק בַּר שְׁמוּאֵל בַּר מָרְתָא, מְשֻׁמְּיהּ דְּרַב, הַמְקַדֵּשׁ אשה בְּעֶד אֶחָד אֵין חוֹשְׁשִׁין לְקִידּוּשָׁיו, וַאֲפִילּוּ שְׁנֵיהֶם – הבעל והאשה מוֹדִים לדברי העד. אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא, הַמְקַדֵּשׁ בְּעֶד אֶחָד, בֵּי דִּינָא רַבָּה – בית דין הגדול [ר' שלהלן יבואר מי הוא] אָמְרֵי שאֵין חוֹשְׁשִׁין לְקִידּוּשָׁיו. מברר הגמרא מַאן – מי הוא 'בֵּי דִּינָא רַבָּה', עונה הגמרא בית דינו של רַב, וכדברי רב יצחק בר שמואל בר מרתא, שהרי גם הוא אמר דין זה בשם רב.

מביאה הגמרא לשון אחרת במקור מימרא זו: וְאִיבָּא דְּאָמְרֵי, אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא אָמַר רַב, הַמְקַדֵּשׁ בְּעֶד אֶחָד, בֵּי דִּינָא רַבָּה אָמְרֵי אֵין חוֹשְׁשִׁין לְקִידּוּשָׁיו. וכיון שרב עצמו הוא שאמר דין זה בשם 'בי דינא רבה', בודאי לא התכוון לבית דין של עצמו, אלא מַאן 'בֵּי דִּינָא רַבָּה', רַבִּי – בית דינו של רבי יהודה הנשיא.

הגמרא מקשה על האומרים שאין עד אחד נאמן בקידושין: מָתִיב רַב אַחֲדְבּוֹי בַּר אַמִּי, מהמבואר בברייתא שְׁנַיִם שֶׁבָּאוּ מִמְּדִינַת הַיָּם ולא ידוע מה טיבם, וְאִשָּׁה אחת הגיעה עִמָּהֶם, וַחֲבִילָה אחת עִמָּהֶם, ולכל אחד מהם יש הסבר שונה על הקשר שיש לו עם השנים האחרים והחבילה שעמהם, זֶה – אחד האנשים אוֹמֵר, שזוֹ האשה שעמהם היא אִשְׁתִּי, וְזֶה האיש השני הוא עַבְדִּי הכנעני, וְזוֹ חֲבִילָתִי. וְזֶה – האדם השני אוֹמֵר, זוֹ אִשְׁתִּי, וְזֶה עַבְדִּי, וְזוֹ חֲבִילָתִי. וְהָאִשָּׁה אוֹמֶרֶת אֵילּוּ שְׁנֵי עֲבָדַי, וַחֲבִילָה שֶׁלִּי, הדין הוא שצְרִיכָה האשה שְׁנֵי גִּיטִּין – גט אחד מכל אחד מהאנשים, שהרי כל אחד טוען שהיא אשתו [והבינה הגמרא שללא קבלת הגיטין היא אסורה להנשא לאחרים], וְאחרי שתתגרש מהם גּוֹבָה את דמי כְּתוּבָּתָהּ מִן הַחֲבִילָה שבאה עמהם, וזכות גביה זו היא ממה נפשך, שהרי לדבריה כל החבילה שלה, ואף לדברי על אחד מהאנשים שהחבילה שלו, הרי הוא חייב לתת לה את דמי כתובתה לאחר שגירשה [והבינה הגמרא ששווי החבילה שמעבר לסך כתובתה אינו נשאר ביד אחד מהם, אלא מונח עד שיבא אליהו]. מבררת הגמרא: הֵיכִי דָּמֵי, אִי דְּאִית לֵיהּ סָהֲדֵי לְהַאי – אם יש שני עדים המעידים כדברי האחד שזו אשתו והחבילה שלו, וְכן אִית לֵיהּ סָהֲדֵי לְהַאי – יש גם שני עדים כדברי השני האומר שזו אשתו והחבילה שלו, באופן כזה מֵי מָצֵי אָמְרָה – וכי יכולה האשה לטעון שאֵילּוּ שְׁנֵי עֲבָדַי וַחֲבִילָה שֶׁלִּי, והרי העדים מכחישים אותה ואומרים שהיא נשואה לאחד מהם והחבילה שלו, ואילו מהברייתא משמע שמותר החבילה מוטל בספק בין שלשתם [ורק את דמי כתובתה היא יכולה לגבות מהחבילה, כיון שגם לדבריהם מגיע לה ממון זה]. אֶלָּא לַאו מדובר בברייתא בְּאופן שיש רק עֵד אֶחָד לכל אחד מהם שזו אשתו והחבילה שלו, ומוכח מהברייתא שעד אחד נאמן לומר שהתקדשה, ולהצריכה לקבל גט. דוחה הגמרא, וְתִסְבְּרָא – וכי מסתבר לומר כן, עֵד אֶחָד בְּהַכְחָשָׁה – המוכחש מעד אחר, מֵהֵימָן – וכי הוא נאמן, וכיון שכל אחד מהעדים מוכחש מהעד השני, שניהם אינם נאמנים לומר שהיא נשואה, ואינה צריכה גט אפילו מאחד מהם.

הגמרא מבארת את הברייתא באופן אחר: אֶלָּא ודאי שלְמֵימְרֵי לְעֶלְמָא – להתירה להנשא למי שתרצה, דְּכוּלֵּי עָלְמָא לֹא פְּלִגִי דְּשָׁרֵי – לדברי הכל היא מותרת אף ללא שתקבל גט מאחד מהם, וְהָכָא הנידון הוא על החבילה, וְהָכִי קָאָמַר התנא, שאשה זו צְרִיכָה שְׁנֵי גִּיטֵּי משני אנשים אלו שיגרשוה מרצונם כְּדֵי שתוכל לִגְבּוֹת את כְּתוּבָּתָהּ מִן הַחֲבִילָה, שהרי מן הדין החבילה מונחת עד שיבוא אליהו, ורק אם גירשוה מרצונם היא גובה את כתובתה ממה נפשך, וְברייתא זו כדעת רַבִּי מֵאִיר הִיא, דְּאָמַר במסכת כתובות (פ:) שגם מְפַלְטֵי מִשְׁתַּעְבְּדֵי לְפרעון כְּתוּבָּה ולא רק קרקעות, ולכן יכולה לגבות את כתובתה מהחבילה.

הגמרא מבררת את מסקנת הדין בענין המקדש בפני עד אחד: מַאי חָיֵי עָלְמָא – מה ההלכה בדין זה, רַב כַּהֲנָא אָמַר אֵין חוֹשְׁשִׁין לְקִידּוּשָׁיו, ורַב פָּפָּא אָמַר חוֹשְׁשִׁין לְקִידּוּשָׁיו. מקשה הגמרא: אָמַר לֵיהּ רַב אַשִׁי לְרַב כַּהֲנָא, מַאי דַּעְתֵּיהּ – מה סברתך לומר שאין חוששים לקידושין בעד אחד, בודאי משום דְּיַלְפַתְּ – שאתה לומד בגזירה שוה 'דָּבָר' 'דָּבָר' מְמָמוֹן, שאמרה התורה בעניני עריות שנעשו על ידי אישות לשון 'עֵרוַת דָּבָר' (דברים כד א), וכן בדיני ממונות אמרה התורה (שם יט טו) 'עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים יָקוּם דָּבָר', ויש ללמוד שכשם שבממונות יש צורך בשני עדים, כך בדיני אישות יש צורך בשני עדים כדי להחיל קידושין או גירושין, אִי – אם כן נדרוש כן לדיינים נוספים, ונאמר מַה לְהַלָּן – כמו שבדיני ממונות הוֹדָאַת בַּעַל דִּין כְּעדותם של מֵאָה עֵדִים דָּמֵי, אַף כָּאן – בדיני אישות הוֹדָאַת בַּעַל דִּין כְּמֵאָה עֵדִים דָּמֵי, ויהיו הבעל והאשה נאמנים לומר שהתקדשו. ענה רב כהנא, אָמַר לֵיהּ לרב אשי, הָתָם – בדיני ממונות, כשנאמן הבעל דין בהודאתו לֹא קָא חָיֵיב לְאַחֲרִינֵי – אינו מחייב, מפסיד אנשים אחרים בהודאתו, ולכן נאמן, אבל הָכָא – בבעל ואשה המודים שהתקדשו קָא חָיֵיב לְאַחֲרִינֵי הודאתם מזיקה לאחרים, שהרי לדבריהם היא אשת איש ואסורה על כל העולם, ולכן אינם נאמנים ללא עדים.

הגמרא דנה מתי יש צורך בעדים כדי לקיים פעולה ממונית: מביאה הגמרא מעשה בשני אחים, מַר זוּטְרָא וְרַב אַדָּא בָּבָא שהיו בְּנֵי דְּרַב מָרִי בַּר אִיסּוּר והיו שותפים, לאחר זמן ביטלו את השותפות וּפָלְגִי נִיכְסֵיהוּ בַּהֲדֵי הֲדָדֵי – חילקו את הנכסים בינם לבין עצמם, ללא עדים, אחרי החלוקה הסתפקו האם חלוקתם חלה, וְאָתוּ לְקַמֵּיהּ דְּרַב אַשִׁי, וְאָמְרוּ לֵיהּ את צדדי הספק, האם 'עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים או עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים יָקוּם דָּבָר' שאָמַר רַחֲמָנָא (דברים יט טו), היינו רק כדי דְּאִי בָּעֵי לְמֵיהַדַּר – שאם ירצו בני אדם לחזור בהם ממעשים ממוניים שעשו ולהכחישם, לֹא מָצֵי הָדְרֵי בְּהוּ – לא יוכלו לעשות זאת מחמת העדים, וַאֲנַן לֹא הָדְרֵי – אין אנו חוזרים בנו מחלוקת השותפות, וממילא החלוקה חלה על אף שנעשתה ללא עדים. אוֹ דִּלְמָא, לֹא מְקַיְּימָא מִלְּתָא – אין מעשים ממוניים מתקיימים אֶלָּא בְּסָהֲדֵי – בפני עדים, וחלוקת הנכסים שלא בפני עדים לא חלה כלל, ועדיין השותפות קיימת. אָמַר לֵיהּ רב אשי, לֹא אִיכְּרוּ סָהֲדֵי – לא נברא העדים, כלומר אין בהם צורך אֶלָּא לְשַׁקְרֵי – לשקרנים המכחישים את מעשיהם, אך אם שניכם מודים שחלקתם בנכסים, אין צורך בעדים.

הגמרא מביאה כמה מימרות בשם אביי, לגבי נאמנותו של עד אחד כשהלה שותק:

לגבי חיוב קרבן חטאת על עבירה שנעשתה בשוגג כתבה התורה (ויקרא ד כח) 'אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא', ודרשה הגמרא ביבמות (פז:) 'ולא שיודיעוהו אחרים', כלומר אם עד אחד אומר לו שאכל חלב והוא מכחישו אינו חייב להביא קרבן.

אָמַר אַבָּיֵי, אדם שאָמַר לוֹ עֵד אֶחָד אָכַלְתָּ חֵלֶב בשוגג ואתה חייב חטאת, וְהָלְה שׁוֹתֵק ואינו מכחישו, העד נֶאֱמָן בדבריו כיון ששתיקת האדם נחשבת כהודאה, וחייב להביא קרבן. מביא אביי סיוע לדבריו, וְתָנָא תּוּנָא – שנה התנא שלנו דין זה במשנה בכריתות (יא:), אָמַר לוֹ לאדם עֵד אֶחָד, אָכַלְתָּ חֵלֶב, וְהָלְה מכחישו וְאוֹמֵר לֹא אָכַלְתִּי, פָּטוּר. ויש לדייק, טַעֲמָא – טעם פטורו מקרבן הוא משום דְּהכחיש את העד וְאָמַר 'לֹא אכלתי', הָא אִי שְׁתִיק – אם שתק, אף שלא הודה בפירוש לדבריו מְהֵימַן העד.

הגמרא מביאה דין נוסף: וְאָמַר אַבָּיֵי, אָמַר לוֹ לאדם עֵד אֶחָד 'נִטְמְאוּ טָהֳרוֹתַיִךְ' – מאכליך הטהורים נטמאו, וְהָלְה שׁוֹתֵק ואינו מכחישו, נֶאֱמָן העד. וְתָנָא תּוּנָא, שנה התנא שלנו דין זה במשנה בטהרות (פ"ה מ"ט), עֵד אֶחָד אוֹמֵר לאדם נִטְמְאוּ טהרותיך, וְהָלְה מכחישו וְאוֹמֵר לֹא נִטְמְאוּ, (פטור) [טָהוֹר]. ויש לדייק, טַעֲמָא שאין העד נאמן, כיון דְּאָמַר הבעלים ש'לֹא נטמאו', הָא אִישְׁתִּיק הבעלים, מְהֵימָן העד בדבריו.

הגמרא מביאה דין נוסף: וְאָמַר אַבָּיֵי, אָמַר לוֹ לאדם עֵד אֶחָד